

თემა 2. ოპერაციული სისტემა **WINDOWS 10**

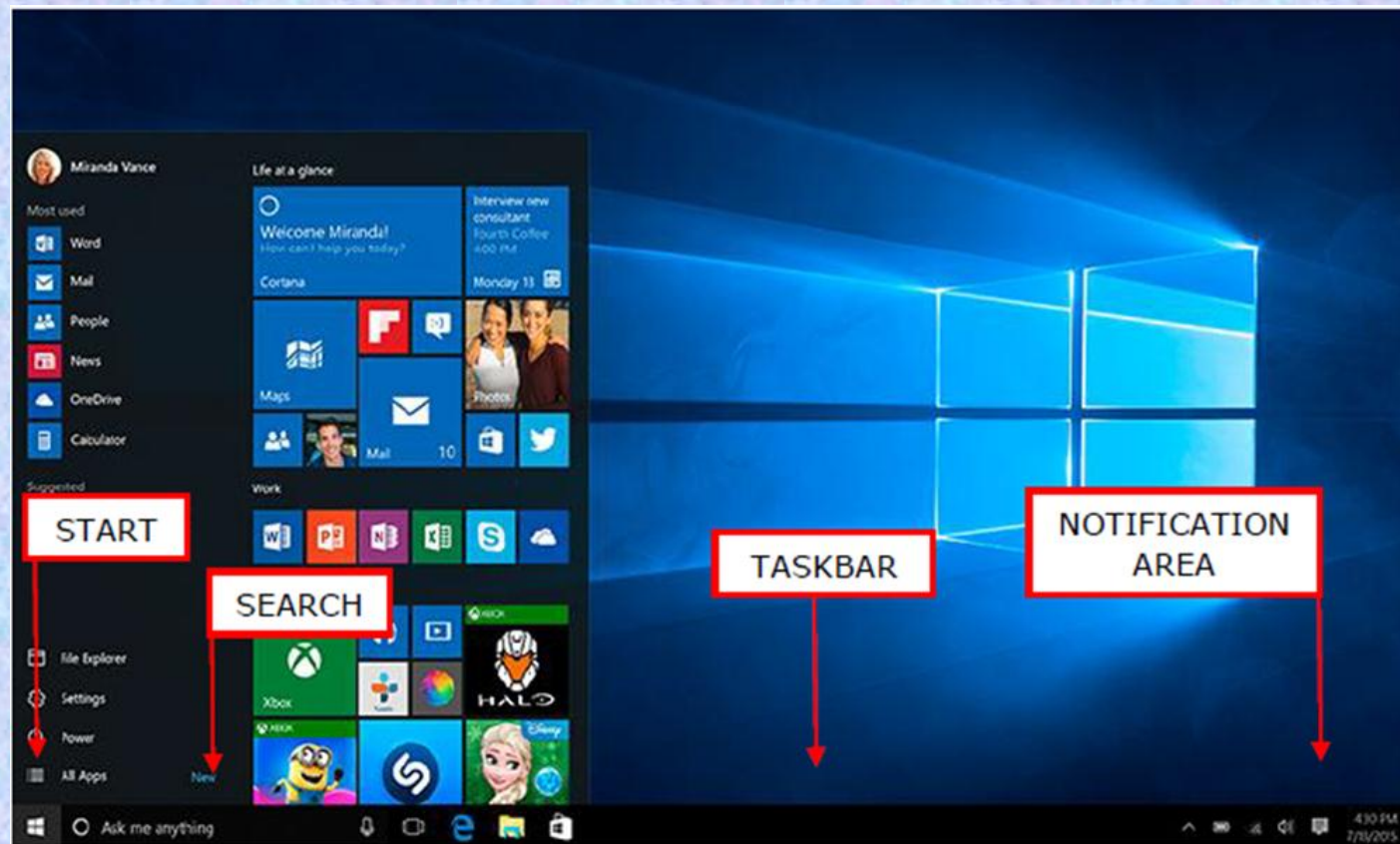
ოპერაციული სისტემა **Windows 10** - ეს არის მაიკროსოფტის 1985 წელს 20 ნოემბერს შექმნილი ოპერაციული სისტემის თანამედროვე ვერსია. ამ სისტემით დღესდღეობით აღჭურვილია მსოფლიოში არსებული კომპიუტერების არანაკლებ 80%. იგი წარმოადგენს Mac OS-ის, Android-ის და Linux-ის კონკურენტს.

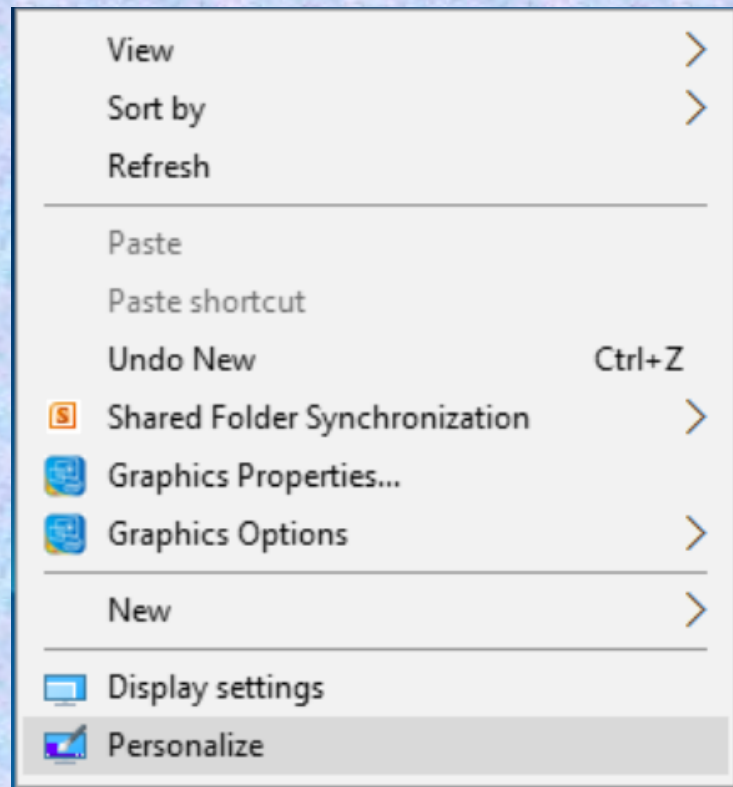
ამ სისტემის ძირითადი მახასიათებლებია:

1. **უნივერსალურობა** - ეს სისტემა შეიძლება დავაყენოთ და თანაბარი წარმატებით გამოვიყენოთ პერსონალურ კომპიუტერებზე, ლეპტოპებზე, პლანშეტებზე, მობილურ ტელეფონებზე;
2. **გადატანითობა** - შეიძლება ერთი მოწყობილობა მივაბათ რამდენიმე სააღრიცხვო ექაუნტს, რაც საშუალებას მოგვცემს ყველა მათგანში გამოვიყენოთ ერთიანი მისამართების წიგნი, ელ. ფოსტა, პროგრამების პარამეტრები;
3. **ღრუბლოვანი სერვისების მხარდაჭერა** - შეგვიძლია ჩვენი კომპიუტერის ნაცვლად შევინახოთ ჩვენი სურათები, დოკუმენტები, მუსიკა ღრუბლოვან სერვისებში, მაგალითად, **One Drive**-ში და გამოვიყენოთ ისინი ჩვენ ნებისმიერ Windows ოპერაციული სისტემის მხარდაჭერის მქონე მოწყობილობაზე;
4. და ასევე **Windows 10** წარმოადგენს წინა ოპერაციულ სისტემებთან შედარებით **უფრო დახვეწილ, სწრაფ და მოქნილ სისტემას.**

სამუშაო მაგიდა (**Desktop**) - ეს არის ჩვენი ოპერაციული სისტემის მთავარი ეკრანი. ის ძირითადად იგივეა, რაც წინა ოპერაციულ სისტემებში. შესაძლებელია მასზე საქაღალდეების, ფაილების განლაგება, პიქტოგრამების შექმნა, გადაადგილება და სხვა.

კონტექსტური მენიუს საშუალებით შეგვიძლია: შევცვალოთ პიქტოგრამების ზომა (**View**→Large (Medium, Small) icons), გამოვაჩინოთ ან დავმალოთ მაგიდაზე არსებული ობიექტები (**View**→Show desktop icons), გადავტვირთოთ მხოლოდ სამუშაო მაგიდა (**Refresh**), განვახორციელოთ ბუფერიდან ჩასმის (**Paste**) და ბოლოს შესრულებული ოპერაციის გაუქმება (**Undo**), შევექმნათ ახალი საქალაქი ან სასურველი ტიპის ფაილი (**New**).

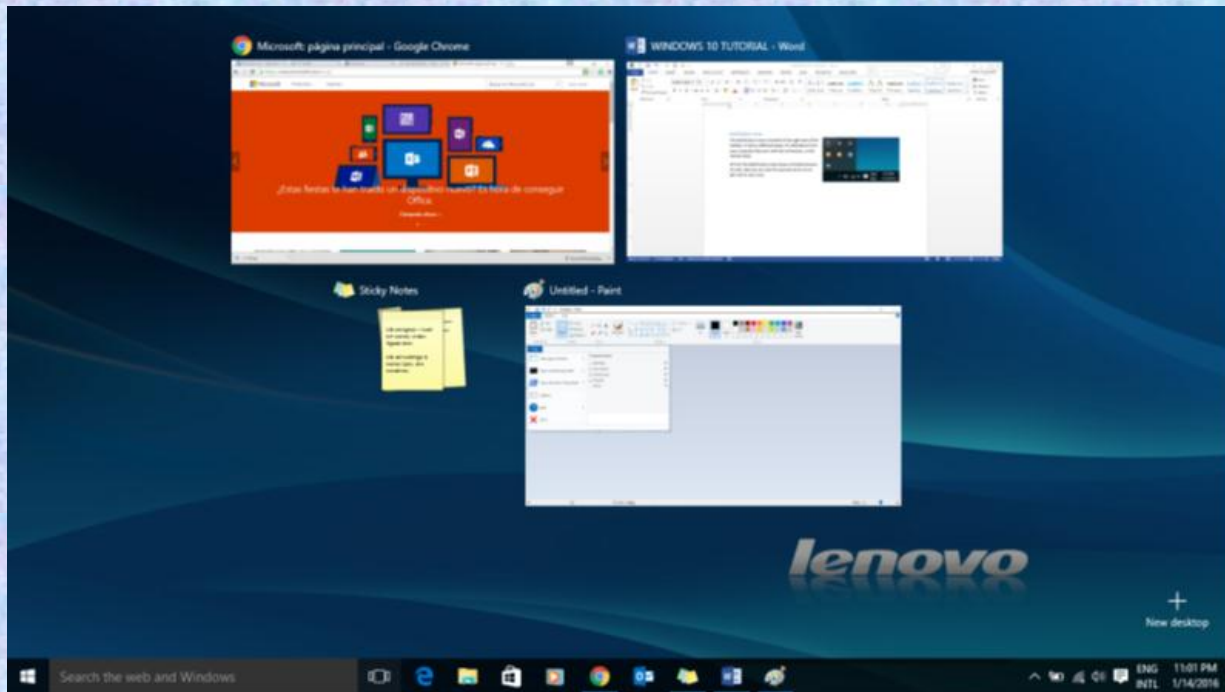

ამოცანათა პანელი **Task Bar** წარმოადგენს ჰორიზონტალურ ზოლს ეკრანის ქვედა ნაწილში. ამოცანათა პანელის მარცხენა კუთხეში განთავსებულია სასტარტო მენიუს დილაკი, რომელზეც პერიოდულად ჩნდება გახსნილი საქალაქდების პიქტოგრამები.

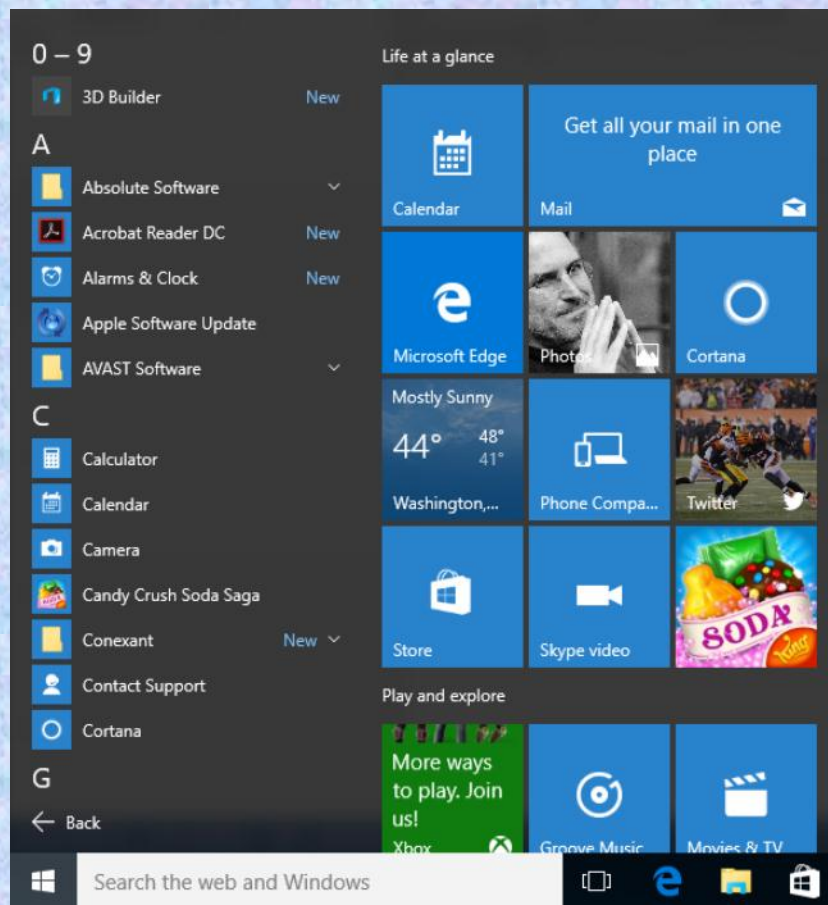
პროგრამის პიქტოგრამის ამოცანათა ზოლზე მისამაგრებლად ვიპოვოთ ეს პროგრამა სასტარტო მენიუმში ან სამუშაო მაგიდაზე და ამ პროგრამის კონტექსტური მენიუდან ავირჩიოთ ბრძანება **Pin to Task Bar**.

პროგრამის პიქტოგრამის სასტარტო ამოცანათა ზოლიდან ამოსაღებად ამ პროგრამის კონტექსტური მენიუდან შევასრულოთ შესაბამისად ბრძანებები **Unpin from Task Bar**.

Windows 10 გვაძლევს საშუალებას შევქმნათ რამდენიმე ვირტუალური სამუშაო მაგიდა და გავანაწილოთ გაშვებული პროგრამები მათზე (**Task View→New desktop**), რათა მოხერხებული გავხადოთ მათი გამოყენება.

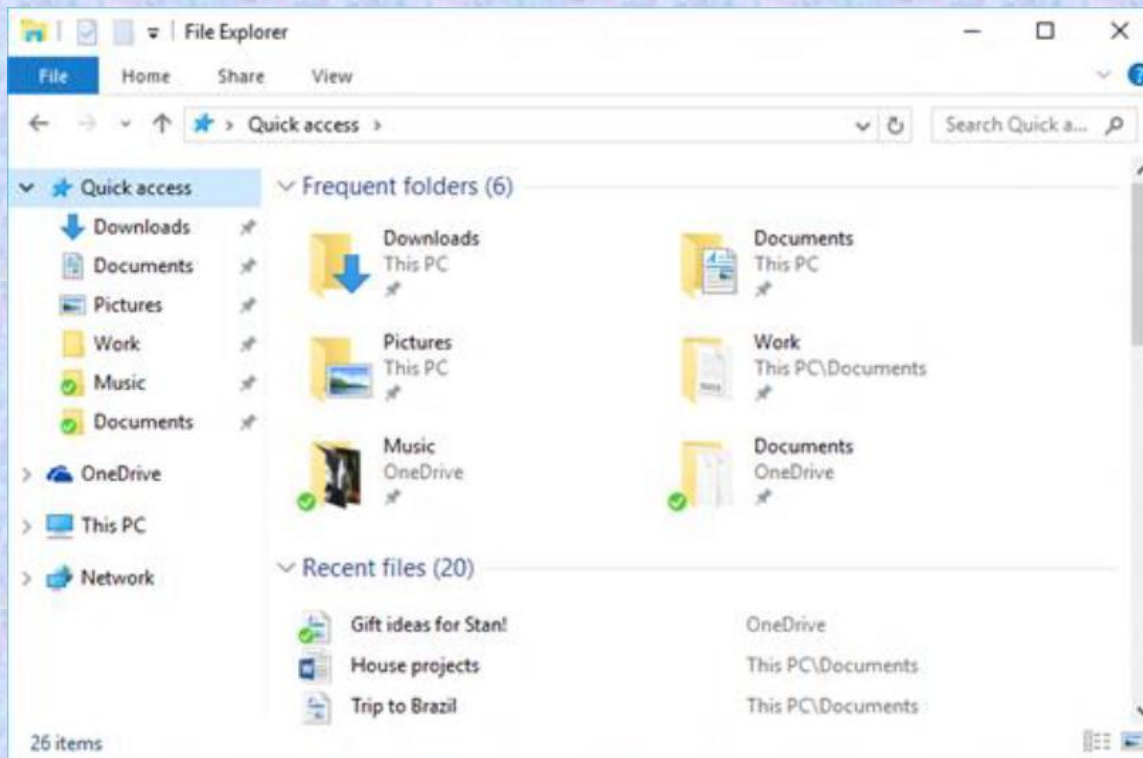
სასტარტო მენიუ იხსნება **Start** ღილაკზე ერთჯერადი დაწკაპუნებით: მარცხენა მხარეს ნაჩვენებია ყველა ის პროგრამა, რომელიც კომპიუტერში დაინსტალირებულია - ისინი დალაგებულია ანბანის მიხედვით.

ხოლო ამ ჩამონათვალის თავში - კერძოდ პუნქტში **Most Used** („ხშირად გამოყენებულები“) მოცემულია ის პროგრამები, რომლებსაც უფრო ხშირად ვიყენებთ. პროგრამის გასაშვებად საჭიროა ერთხელ დავაწკაპუნოთ მასზე. იმ შემთხვევაში, თუ პროგრამის გამშვები მოთავსებულია საქალაქდებში, ჯერ იხსნება იგი, მერე უნდა მოვძებნოთ საჭირო პროგრამა და გავუშვათ.

ყველაზე დაბლა მდებარე ღილაკი **Power** გამოიყენება კომპიუტერის გამოსართავად ან გადასატვირთად. კერძოდ, მასზე დაწკაპუნებით გამოსულ მენიუში პირველი პუნქტი - **Shut down** - კომპიუტერს გამორთავს, ხოლო პუნქტი **Restart** - გადართავს. ღილაკი **Settings** („პარამეტრები“) გამოიტანს ფანჯარას კომპიუტერის მართვის პარამეტრებით, რომელსაც განვიხილავთ შემდგომში.

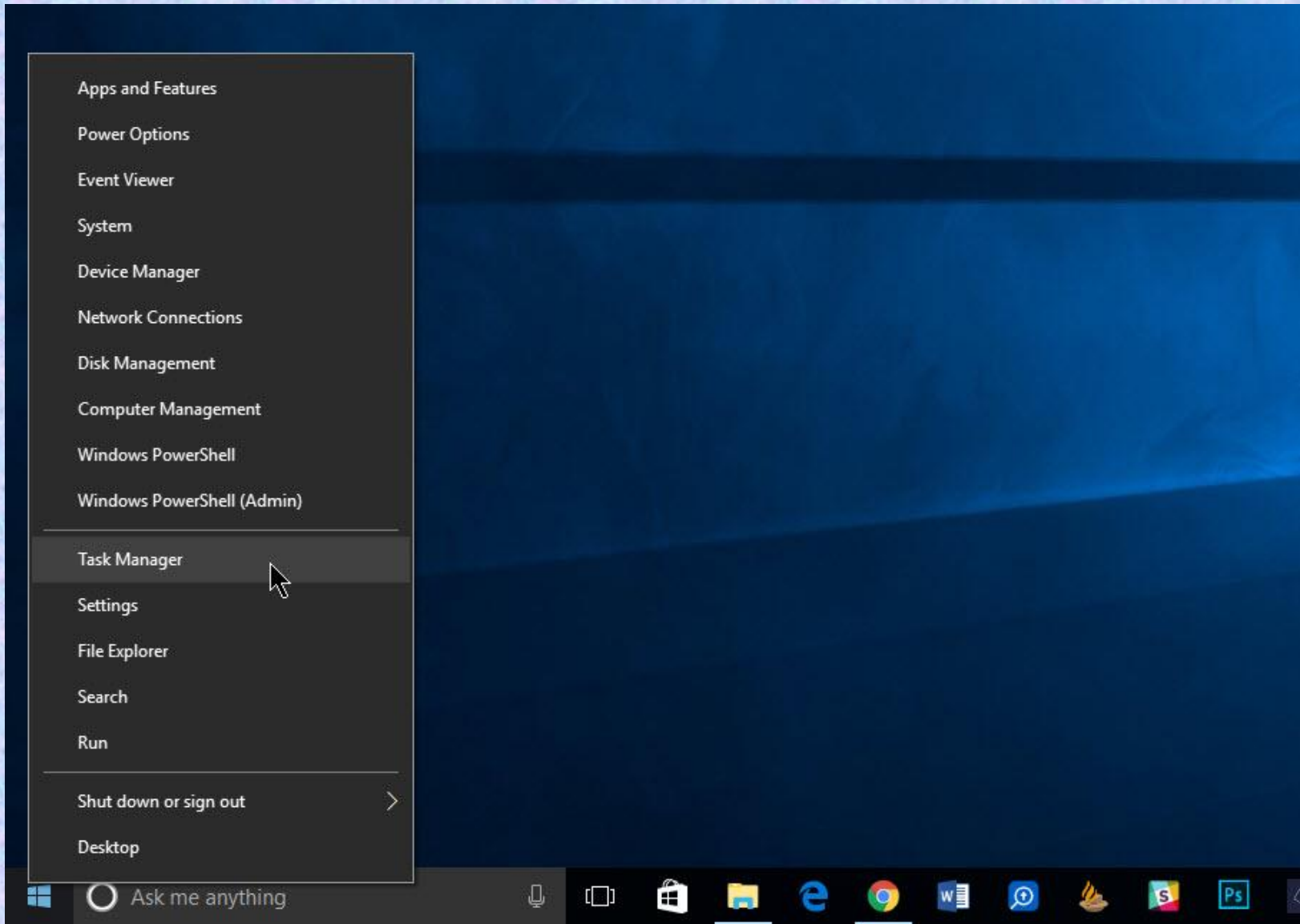
File Explorer წარმოადგენს ჩვენთვის ასევე გასული საუკუნის ოთხმოცდაათიანი წლებიდან კარგად ნაცნობ ძირითად ფანჯარას „ფაილების მიმომხილველს“, რომელშიც მოცემულია ჩვენს კომპიუტერში შენახული ყველა ფაილი და საქაღალდე. აქვე შეგვიძლია ვიხილოთ ინფორმაციის დამამახსოვრებელი მოწყობილობები: მყარი დისკი, ოპტიკური დისკი, ფლეშ-დისკი, თუ მიერთებულია, ქსელური დისკი. ეს ღილაკი ასევე დუბლირებულია ამოცანათა პანელზეც.

შემდეგი ღილაკი (“**CompUser**”) გამოიყენება ჩვენს მიერ შექმნილი მომხმარებლის მონაცემების და კომპანია Microsoft-ში ჩვენი საადრიცხვო ექაუნტის მონაცემების სამართავად.

ხშირად გამოყენებული პროგრამები მათი მოძებნის გამარტივების მიზნით შეგვიძლია განვათავსოთ მენიუს მარჯვენა მხარეს. ამისათვის საჭიროა პროგრამების ჩამონათვალში ან სამუშაო მაგიდაზე მოვძებნოთ პროგრამის გამშვები პიქტოგრამა, დავაწკაპუნოთ მასზე მაუსის მარჯვენა ღილაკით და გამოსულ კონტექსტურ მენიუმში ავირჩიოთ პუნქტი **Pin to Start** („სტარტში დამატება“) - პიქტოგრამა უკვე დამატებულია.

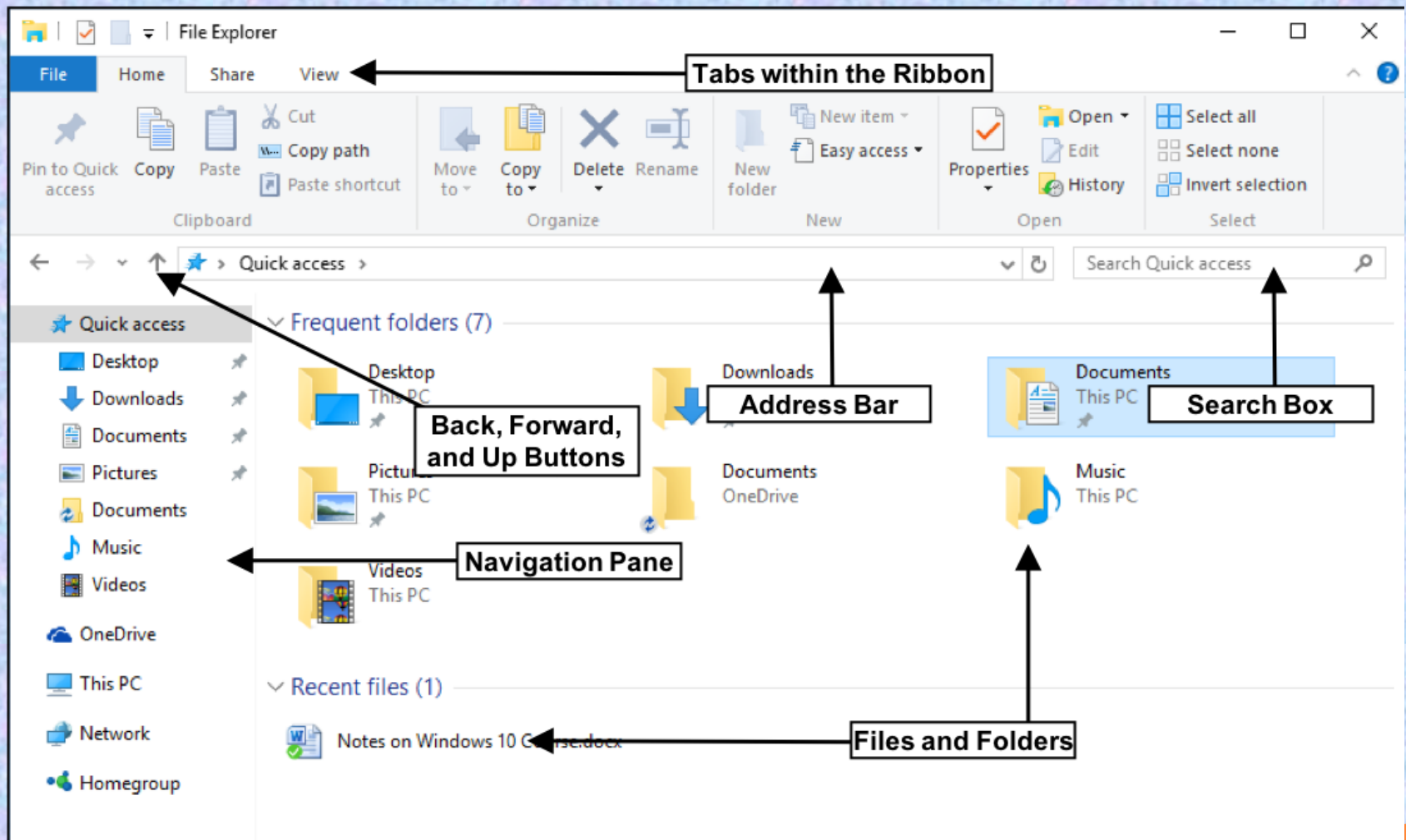
დამატებული პიქტოგრამის წასაშლელად დავდგეთ მასზე მაუსით და მაუსის მარჯვენა ღილაკზე დაწკაპუნებით გამოსულ ფანჯარაში ავირჩიოთ ბრძანება **Unpin from Start** („სტარტიდან მოხსნა“).

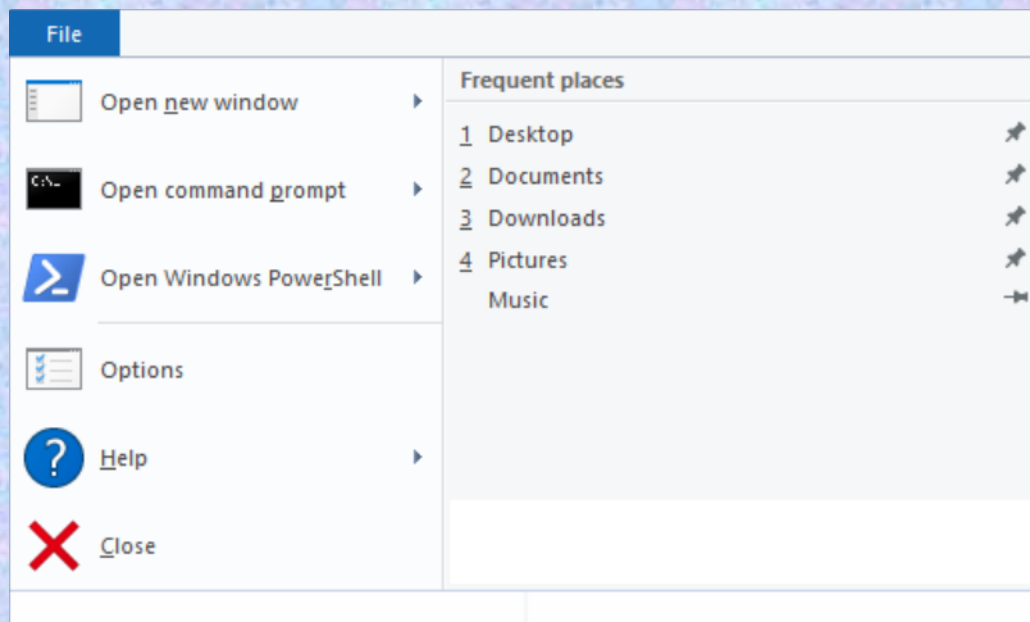
ფანჯრის შიგთავსი. ოპერაციული სისტემა Windows 10, როგორც მისი წინამორბედი მაიკროსოფტის Windows-ის ოპერაციული სისტემები, მომხმარებელთან ურთიერთობს ფანჯრების საშუალებით. იგი წარმოადგენს ოპერაციული სისტემის მთავარ კომპონენტს. იმდენად მთავარს, რომ მისი სახელი დაერქვა ოპერაციულ სისტემას. ნებისმიერი საქაღალდე, ნებისმიერი პროგრამა იხსნება ფანჯრის ფორმით. შეგვიძლია გავხსნათ იმდენი ფანჯარა, რამდენიც გვსურს, გავხსნათ საქაღალდე მაუსის მარცხენა ღილაკზე ორჯერ დაწკაპუნებით. ფანჯრებთან მუშაობის წესი სტანდარტულია: ანუ, ისეთივეა, როგორც წინა ოპერაციულ სისტემებში. მაგალითად, ფანჯრის გადიდება, დაპატარავება, ჩაკეცვა, დახურვა, გადაადგილება, მაუსით ჩარჩოზე მოკიდებით დაპატარავება ან გაზრდა. თუმცა, ახალ ოპერაციულ სისტემას დამატებული აქვს ახალი ფუნქციები და შესაძლებლობები, რომლებსაც ეხლავე განვიხილავთ.

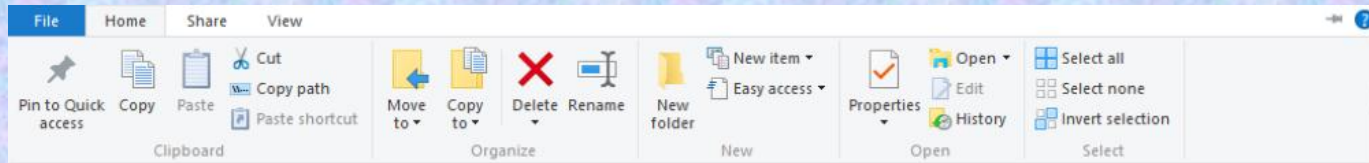

სწრაფი წვდომის პანელი (Quick Access Bar). მაგალითად, ფანჯრის ზემოთ მარცხენა კუთხეში გამოტანილია MS Word-ის მსგავსი სწრაფი წვდომის პანელი, საიდანაც შეგვიძლია ფანჯარაში მონიშნული ნებისმიერი ობიექტის თვისებების ნახვა. იმ შემთხვევაში თუ ობიექტი მონიშნული არ არის, გამოდის კომპიუტერის პარამეტრები. შეგვიძლია შევქმნათ საქალაქო და ამ სტანდარტული ორი ფუნქციის გარდა შეგვიძლია დავამატოთ ჩვენთვის სასურველი ღილაკები: ბოლოს შესრულებული ოპერაციის გაუქმება, აღდგენა, მონიშნული ობიექტის წაშლა, ობიექტისათვის სახელის გადარქმევა, შეგვიძლია სწრაფი წვდომის პანელი ჩამოვიტანოთ ლენტის ქვემოთ ან, პირიქით, დავაბრუნოთ ძველ ადგილას, და, ბოლოს, დავფაროთ ლენტი ან, პირიქით, გამოვაჩინოთ იგი.

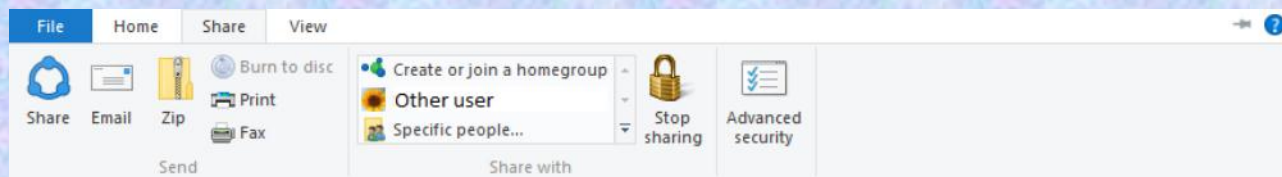

სწრაფი წვდომის პანელის ქვემოთ მოცემულია ოთხი ჩანართი, რომლებშიც შესასრულებელი ბრძანებების ღილაკები დაჯგუფებულია გარკვეული კატეგორიების მიხედვით. ჩანართი **File** გვიჩვენებს ყველა იმ საქალაღდეს, რომლებიც გამოყენებულია ბოლოს და გვამღევს მათზე სწრაფი გადასვლის საშუალებას. **Open New Window** გამოიყენება ახალი ფანჯრის გასახსნელად, რომელიც შეიძლება, მაგალითად, დაგვჭირდეს სხვა საქალაღდის გახსნისათვის. პროგრამული კონსოლი **Open command prompt** გათვალისწინებულია ოპერაციული სისტემის ბრძანებების შესატანად და შესასრულებლად. არც ერთი მათგანი არ არის საჭირო სტანდარტული მოხმარებისათვის, ამიტომ მათ არ განვიხილავთ. **Folder Options** - საქალაღდისა და ძეხნის პარამეტრების შეცვლა, **Help** - დახმარება და **Close** - ფანჯრის დახურვა.

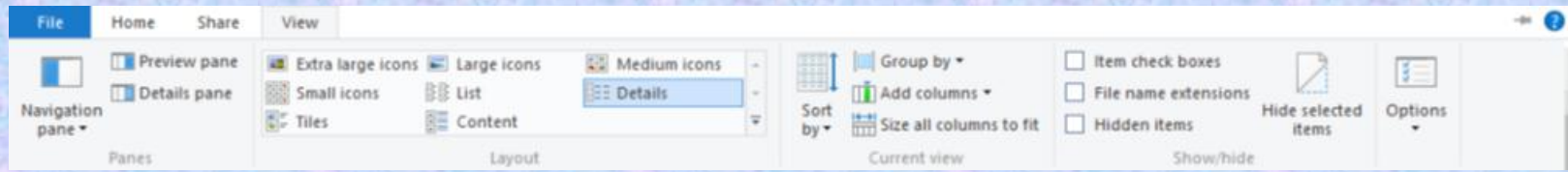

ჩანართში **Home** მოცემულია ძირითადად გამოყენებული ღილაკები - მაგალითად, ღილაკები ფაილის ან საქაღალდის კოპირებისა ან ჩასმისათვის, წაშლა, სახელის გადარქმევა, საქაღალდის შექმნა, თვისებები და ფანჯარაში არსებული ობიექტების მონიშვნის ფუნქციები - მაგალითად, ყველა მათგანის მონიშვნა, ან უბრალოდ მონიშვნის გაუქმება.

ჩანართი **Share** გვაძლევს ობიექტების ღრუბლოვან სერვისებში გაზიარების ან ელ. ფოსტით გაგზავნის საშუალებას. შეგვიძლია დავაარქივოთ ობიექტი, შეგვიძლია ჩავწეროთ ობიექტი დისკზე ან დავბეჭდოთ პრინტერზე.

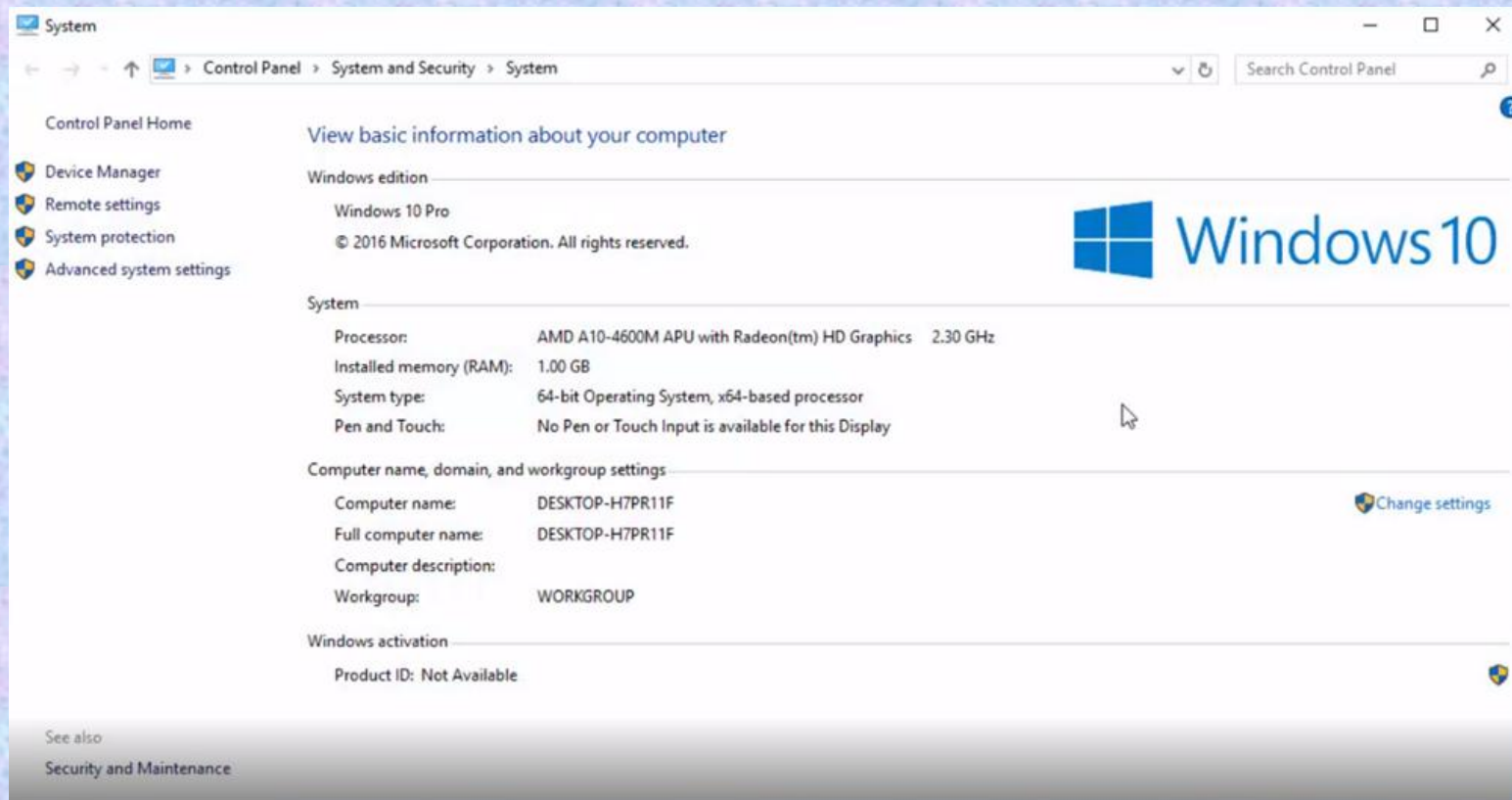

ჩანართი **View** გვაძლევს საშუალებას დავფაროთ ან გამოვიტანოთ ნავიგაციის პანელი, გამოვიტანოთ ან დავფაროთ შიგთავსის დათვალიერების პანელი მარჯვენა მხარეს, ჩვენი შეხედულებისამებრ შევცვალოთ ობიექტების ხედი, დავალაგოთ ისინი გარკვეული პარამეტრების მიხედვით - მაგალითად, სახელის, ზომის, ტიპის ან შექმნის თარიღის მიხედვით, გამოვაჩინოთ ან დავფაროთ ფარული საქაღალდეები და ფაილები. ასევე შეგვიძლია ავირჩიოთ ჩვენთვის სასურველი ობიექტი და დავფაროთ იგი. ამ დროს ობიექტები არ იშლება, ისინი მაინც არსებობს, მათ გამოსაჩენად საკმარისია გამოვიტანოთ ფარული ობიექტები, მოვნიშნოთ სასურველი და გამოვრთოთ დაფარვის ფუნქცია.

მისამართის ველში ჩვენ შეგვიძლია ვიხილოთ მონიშნული ობიექტის მისამართი და ასევე ძეხნის ველი, რომელიც საშუალებას გვაძლევს მოვძებნოთ კონკრეტული ფაილი ან საქაღალდე დასახელების ან დასახელების ნაწილის მიხედვით.

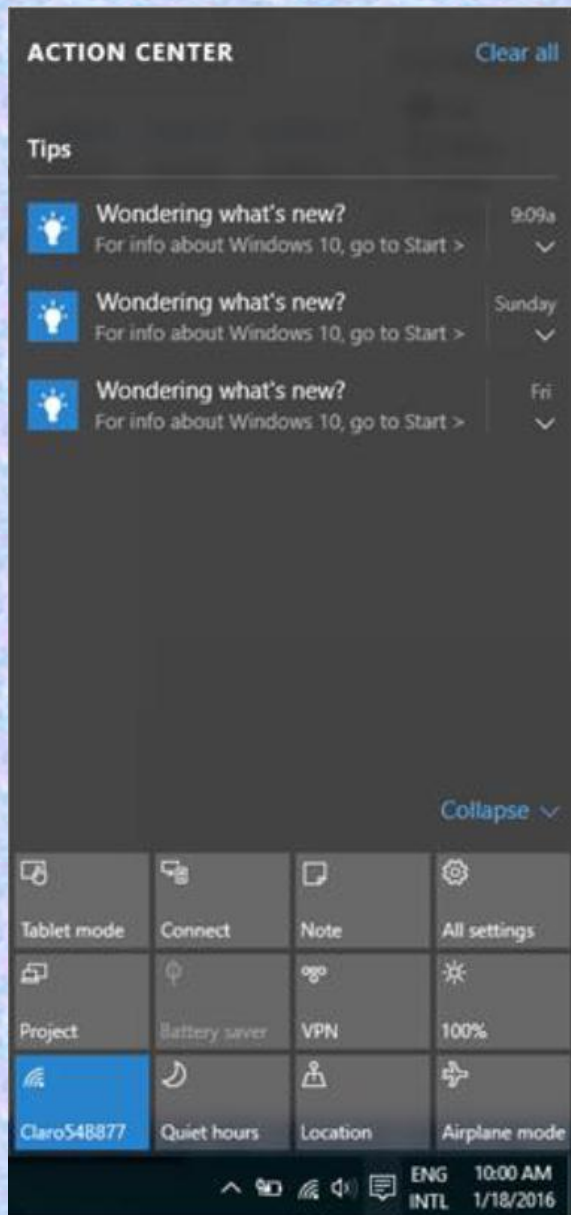

System (სისტემა) ფანჯარაში ჩანს, რომელი ოპერაციული სისტემა გვითქვამს, მოცემულია ინფორმაცია კომპიუტერის პროცესორის მოდელის შესახებ, ოპერაციული მეხსიერების მოცულობის შესახებ. ნაჩვენებია ოპერაციული სისტემის ტიპი - არსებობს 32-ბიტისა და 64-ბიტის სისტემები: შედარებით თანამედროვე და რეკომენდირებულია 64-ბიტის სისტემის დაყენება. ქვემოთ მოცემულია კომპიუტერის სახელი, რომელიც გამოიყენება რამოდენიმე კომპიუტერის ერთიან ქსელში მიერთებისას

ზემოთ ჩამოთვლილი მონაცემების სანახავად საჭიროა მივიტანოთ მაუსი **Start** ღილაკთან, დავაწკაპუნოთ მაუსის მარჯვენა ღილაკს და გამოსულ კონტექსტურ მენიუში ავირჩიოთ პუნქტი **System**. სანამ გავაგრძელებდეთ, აღვნიშნოთ, რომ ეს კონტექსტური მენიუ გამოიყენება კომპიუტერის შესახებ ინფორმაციის მისაღებად და მისი პარამეტრების სამართავად, მასშია თავმოყრილი მომხმარებლებისათვის საჭირო პარამეტრების მართვის ძირითადი ფუნქციები. აქვე საჭიროა აღვნიშნოს ისიც, რომ Windows-ის ოპერაციული სისტემისთვის დამახასიათებელია ერთი და იგივე მოქმედების რამოდენიმე სხვადასხვა გზით შესრულების შესაძლებლობა. არც ერთი გზა არ ითვლება შეცდომად და მისი გამოყენება დამოკიდებულია მხოლოდ მომხმარებლის სურვილზე და ჩვევაზე.

აღნიშნული ფანჯრის გაშვება შესაძლებელია აგრეთვე ძეხნის ველიდან, ღილაკიდან **This PC** და ასე შემდეგ.

შეტყობინებების ცენტრი (Action Center). შეტყობინებების ცენტრი არ წარმოადგენს სიახლეს Windows-ის ოპერაციული სისტემისათვის, რადგან იგი უკვე იქნა გამოყენებული Windows 8.1 ოპერაციულ სისტემაში. თუმცა განსხვავებული ფორმით და გაშვების მეთოდით. შეტყობინებების ცენტრის გასაშვებად საჭიროა დავაწყკაპუნოთ ამოცანათა პანელის ბოლო ღილაკზე. გამოსულ მენიუში ზემოთ ნაწილში გამოტანილია ოპერაციული სისტემის ყველა შეტყობინება: ისინი შეიძლება დაკავშირებული იყოს ოპერაციული სისტემის განახლებასთან, ანტივირუსულ აქტივობასთან, სისტემურ შეცდომებთან და ასე შემდეგ. საჭიროა ყურადღებით გავეცნოთ მათ, მოთხოვნის შემთხვევაში შევასრულოთ მათში მითითებული მოქმედებები და ბოლოს წავშალოთ ისინი. აქვეა მოცემული არანაკლებ საჭირო და საინტერესო ღილაკები. განვიხილოთ აუცილებლად საჭირო ყველა მათგანი.

Tablet mode - ღილაკი ოპერაციული სისტემის ინტერფეისის პლანშეტურ ინტერფეისზე გადასართავად და პირიკით. მისი ჩართვა სასურველია იმ შემთხვევაში თუ ოპერაციული სისტემა დაყენებული გაქვთ პლანშეტურ კომპიუტერზე. წინააღმდეგ შემთხვევაში მან შეიძლება შეგექმნათ გარკვეული დისკომფორტი. ამიტომ პერსონალური კომპიუტერის შემთხვევაში შეამოწმეთ იგი და თუ ჩართულია გამორთეთ.

Network (ქსელები) - აქ მოცემულია ინფორმაცია ინტერნეტ კავშირის შესახებ. კომპიუტერში უკაბელო ინტერნეტ კავშირის შემთხვევაში ზემოთ იქნება ჩამოთვლილი ყველა მისაწვდომი უკაბელო ქსელი (Wi-Fi).

Airplane mode - თიშავს კომპიუტერში არსებულ ნებისმიერ უკაბელო ინტერნეტის მოწყობილობას. ამ ღილაკის გამოყენება აუცილებელია თვითმფრინავში კომპიუტერით სარგებლობისას.

Note - გაუშვებს MS One Note-ის ფანჯარას, აქ შეგიძლიათ გააკეთოთ მონიშვნები, ჩანაწერები, რომლებიც შემდგომში იტვირთება კომპანიის სერვერზე, და ამის გამო მასზე ხელმისაწვდომობა გექნებათ ნებისმიერი კომპიუტერიდან.

Location - ოპერაციულ სისტემას საშუალებას აძლევს დაადგინოს თქვენი ადგილსამყოფელი და შემდგომში გამოიყენოს იგი სხვადასხვა სერვისებისათვის: მაგალითად საათის გასასწორებლად, ამინდის პროგნოზის გამოსაგზავნად, თქვენი ადგილმდებარეობის რუკაზე ჩვენებისათვის და ასე შემდეგ.

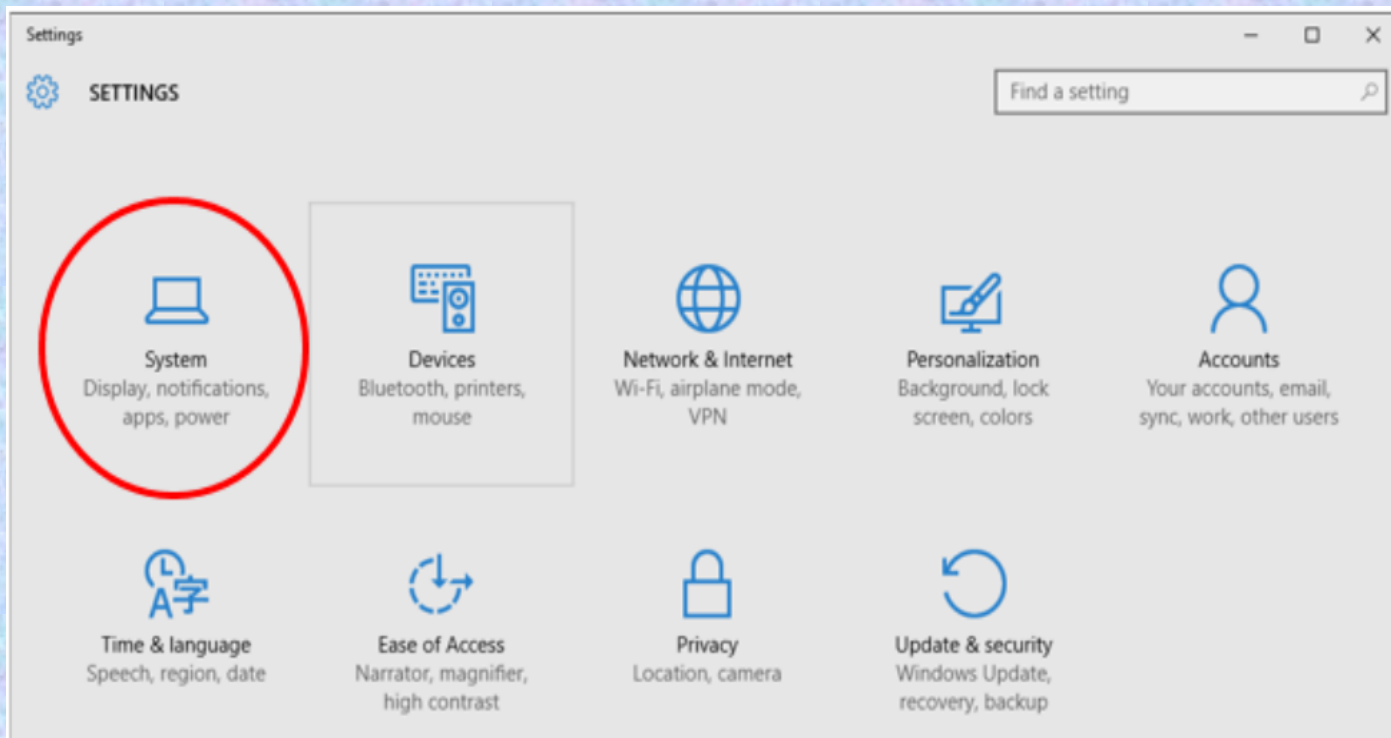
ეკრანის განათება - ეკრანის კომფორტული გამოყენებისათვის სასურველია არეგულიროთ მისი განათება დღის გარკვეული მონაკვეთების შესაბამისად, რათა თავიდან აიცილოთ თვალების გაღიზიანება და გადაღლა. პლანშეტური კომპიუტერის შემთხვევაში ეკრანის განათების დაწევა მოგცემთ საშუალებას უფრო დიდხანს გამოიყენოთ კომპიუტერი დატენვის გარეშე, ხოლო მისი აწევა საჭირო იქნება განათებულ გარემოში ეკრანზე ინფორმაციის დასანახად.

Quiet hours - ამ ღილაკს გადაჰყავს ლეპტოპები და პლანშეტები ელექტროენერგიის მოხმარების დაზოგვის რეჟიმში.

Project - თუ გადაწყვეტთ თქვენს კომპიუტერს მიაერთოთ პროექტორი ან მეორე მონიტორი ეს ღილაკი დაგეხმარებათ სამუშაო მაგიდის გაზიარებაში. კერძოდ, სამუშაო მაგიდა გამოჩნდება მხოლოდ კომპიუტერის მონიტორზე; მოხდება სამუშაო მაგიდის დუბლირება, ანუ სამუშაო მაგიდა აისახება როგორც კომპიუტერზე, ისე პროექტორზე ან დამატებით მონიტორზე; მოხდება სამუშაო მაგიდის გაფართოება - ანუ კომპიუტერი ორ მიერთებულ მოწყობილობას აღიქვამს ერთ ეკრანად და შესაძლებლობა გექნებათ გადაანაწილოთ თქვენი პროგრამები ისე, რომ ჩანდეს მხოლოდ პროექტორზე და არ ჩანდეს მონიტორზე ან პირიქით; და, ბოლოს, ინფორმაცია გამოჩნდება მხოლოდ პროექტორზე ან დამატებით მონიტორზე.

Collapse - შეამცირებს ან გაზრდის გამოტანილი ღილაკების რაოდენობას.

მენიუ პარამეტრები (Settings). ოპერაციული სისტემის განხილვის შემდეგ საინტერესო იქნება ვისწავლოთ როგორ განვმარტოთ მისი მუშაობა და მაქსიმალურად მოვარგოთ ჩვენ საჭიროებებს. სისტემის მართვის პარამეტრების ნახვის რამდენიმე ვარიანტი არსებობს: სასტარტო მენიუდან **Settings** ღილაკზე დაწკაპუნებით, **Start** ღილაკის კონტექსტური მენიუდან ბრძანებით **Control Panel** (ძველი ვარიანტი) და შეტყობინებების ცენტრიდან **All settings** ღილაკზე დაწკაპუნებით.

- **System** - აქ მოცემულია სისტემური პარამეტრები: ეკრანის, შეტყობინებების, პროგრამების, ელექტროენერგიით კვების პარამეტრები;
- **Devices** - მოწყობილობების (პრინტერები, მაუსი, კლავიატურა და სხვა) მართვის პარამეტრები;
- **Network & Internet** - ქსელი და ინტერნეტი, ინტერნეტის, უკაბელო ინტერნეტის, თვითმფრინავის რეჟიმის, ვირტუალური ქსელების პარამეტრები;
- **Personalization** - პერსონალიზაცია: ფონის გამოსახულება, საწყისი ეკრანი, ფერები;
- **Accounts** - მომხმარებლების საადრიცხო პარამეტრების მართვა;
- **Time & language** - პარამეტრები, რომლებიც მართავენ დროს და ენებს;
- **Ease of Access** - შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის განკუთვნილი ოპციები;
- **Privacy** - პირადულობა;
- **Update & Security** - დაცვა და განახლება.

